

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
FACULTATEA DE COMERȚ

Potențialul investițional al României din perspectiva integrării în UE

Coordonator:
Lector universitar doctor
MOLĂNESCU GABRIELA

Autor:
BALABAN LUMINIȚA
Comert,
Seria A , grupa 302, an I

București
-2006-

CUPRINS

1. Investiții. Investițiile directe străine (ISD)	
1.1. Aspecte metodologice.....	pag 2
1.2. Teorii economice ale ISD.....	pag 3
2. Potențialul investițional al României	
2.1. Avantajul competitiv al României.....	pag 4
2.2. Analiza ISD în România în perioada 2001-2005.....	pag 7
2.2.1. Dinamica ISD în România în perioada 2001-2005....	pag 7
2.2.2. Beneficiile investițiilor directe pentru România.....	pag 11
3. Politica strategică investițională în vederea integrării în UE	
3.1. Previzuni ale ISD în România pentru 2006.....	pag 13
3.2. Cum să atragem investitorii străini?.....	pag 14
3.3. Concluzii.....	pag 16
4. Studiu de caz-Vodafone.....	pag 17

1. Investitii. Investițiile directe străine (ISD).

1.1. Aspecte metodologice

Identificarea potențialului investițional al țărilor reprezintă în contextual actual una dintre problemele importante ale economiei mondiale deoarece investițiile, și în special cele străine constituie unul din factorii esențiali pentru creșterea și dezvoltarea economică.

Investițiile străine pot fi definite ca: “transferuri de capital dintr-o țară în alta”¹. Primii gânditori economici apreciau că fără a economisi și a aloca resurse pentru viitor nu poate avea loc dezvoltarea economiei. Fiziocrații recunoșteau și ei necesitatea și rolul investițiilor, însă cheltuielile investiționale, sau avansurile cum le numeau, erau legate în viziunea lor de pământ și de munca terenului. Părintele economiei, Adam Smith scria: “acumularea capitalului trebuie prin forța lucrurilor să fie anterioară diviziunii muncii”², deci pentru a munci e necesar să se creeze locuri de muncă, să se investească în prealabil. John Maynard Keynes considera că volumul investițiilor, ”rezultat al comportamentului colectiv al întreprinzătorilor individuali”³ este puternic afectat de modificarea venitului dar și de rata dobânzii într-o măsură mai mică. Prin stimularea cererii, deci a consumului prin măsuri fiscale și monetare din partea statului, va crește și volumul investițiilor, conform modelului keynesist. Neoclasicii credeau că reducerea impozitelor și reformele structurale care să ducă la creșterea productivității și la scăderea costului unitar al forței de muncă, vor crește interesul pentru investiții.

În concepția modernă, teoriile investiționale sunt amplificate atât la nivel național cât și mondial. În 1989 apare sistemul “diamantului lui Porter”⁴, care cuprinde un set de condiții ce determină avantajele competitive ale țării care vor duce la atragerea investițiilor către acea țară. Aceste condiții sunt: existența factorilor naturali, financiari; piața și cererea internă; industriile pe orizontală care duc la creșterea competitivității internaționale a produsului, strategia și structura întreprinderilor, promovarea concurenței, climatul internațional și acțiunea guvernamentală.

Cum “procesul investițional a devenit unul de natură globală”⁵, se consideră că investițiile străine directe reprezintă “unul din factorii motori ai globalizării economiei mondiale”⁶. Acestea au dus în ultima perioadă la o intensificare a tranzacțiilor internaționale. Investiția străină directă este relație investițională de durată, între o entitate rezidentă și o entitate nerezidentă.

Investițiile străine pot lua diferite forme:

- 1) Cumpărarea de acțiuni din cadrul firmei (10-15 % din capitalul social subscris).
- 2) Participarea a două sau mai multe firme din țări diferite la producția în comun a unor produse competitive.
- 3) Credite dintre investitor și întreprinderea în care a investit.
- 4) Livrările de documentații pentru noile tehnologii, efectuarea unor activități în calitate de specialiști sau experți în management, marketing.
- 5) Profitul reinvestit de investitor.

Investitorul străin direct este persoana juridică, fizică sau grup de persoane ce acționează împreună, care deține cel puțin 10% din capitalul social subscris (respectiv din capitalul de dotare al entităților

¹ Anghel Ion, Iancu Aurel-Investiții străine directe în România, Editura Expert, București, 2002

² Denuta Ioan-Investițiile străine directe în țările est și central europene, Editura Economică, București, 1998

³ John Maynard Keynes-Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor, Editura Științifică, 1970

⁴ Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte, Editura Expert, București, 1996

⁵ Anghel Ion, Iancu Aurel-Investiții străine directe în România, Editura Expert, București, 2002

⁶ Anghel Ion, Iancu Aurel-Investiții străine directe în România, Editura Expert, București, 2002

fără personalitate juridică) sau cel puțin 10% din voturi, într-o întreprindere situată în afara propriei țări de rezidență. Jack Baehrman face în anul 1972 o clasificare a categoriilor de investitori:

- 1) Investitori-căutători de resurse care exploatează factorii de producție la costuri reduse. Ei pot căuta materii prime de bază, muncă semicalificată și calificată care implică costuri salariale mici sau pot fi firme ce investesc în scopul obținerii de tehnologii de vârf, management superior și experiență în marketing.
- 2) Investitorii-căutători de piețe de desfacere pentru a-și spori volumul și valoarea vânzărilor.
- 3) Investitorii-căutători de eficiență care caută să optimizeze structura rețelelor de filiale inefficiente, fie pentru exploatarea de resurse, fie pentru menținerea și consolidarea piețelor proprii.
- 4) Investitorii-căutători de active strategice-caută să atragă activele unor firme străine în scopul promovării obiectivelor strategice pe termen lung, ceea ce va duce la creșterea competitivității pe plan internațional.

Evoluția ISD este în strictă corelație cu evoluția economiei mondiale, astfel tendința în prezent este de trecere de la ISD în căutare de resurse și piețe la cele în căutare de eficiență și active strategice.

1.2. Teorii economice ale ISD

Apărute în economia mondială încă din perioada marilor descoperiri geografice, ISD au fost supuse de-alungul vremii dezbaterilor, analizelor și au fost structurate sub forma unor teorii complexe. Există mai multe versiuni ale economiștilor de împărțire a acestora, unii considerând că se poate vorbi de 4, iar alții de 5 teorii.

1) Teoria internalizării producției

Teoreticienii acesteia sunt Buckley și Casson (1976), Rugman(1981), Teece(1985) și alții care pornesc de la constatarea imperfecțiunilor multiple ale pieței care fac stabilirea prețului de piață pe baza raportului cerere-ofertă, dificilă. Teoria internalizării producției se poate sintetiza astfel: “firmele creează piețe interne care înlocuiesc piețele imperfecte de produse intermediare”⁷. Această investiție străină va fi făcută doar dacă firma investitoare va obține beneficii mai mari decât costurile ei de producție.

2) Teoria valorificării imperfecțiunilor pietei

Hymerr(1976), Caves(1971) și Kindelger(1969) au pus accent pe imperfecțiunile pieței care fac o țară sau alta mai atractivă din punct de vedere investițional. Aceste imperfecțiuni pot fi legate de diferențe ale ratei profitului pe diferite piețe, de distorsiunile generate de intervenția guvernamentală sau imperfecțiuni structurale precum restricții la apariția pe piață a noilor întreprinderi.

3) Teoria avantajului de monopol sau oligopol

Teoria a fost studiată și propusă de o serie de economiști precum: Hymerr(1979), Caves(1971), Graham(1978), Vernon(1966), Kejinea(1978), Yu și Ito(1998). Vernon considera că: “ISD sunt o consecință naturală a fazelor ciclului de viață ale unui produs”⁸. Astfel investiția depinde de inovațiile firmei ca răspuns la schimbările pieței. Întreprinderea va căuta să aibă un avantaj de monopol care să permită amplasarea de filiale în străinătate mai profitabile decât întreprinderile naționale.

⁷ Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte,Editura Expert,București, 1996

⁸ Lazarjan George-Investiții de capital străin și rolul lor în trecerea către economia de piață în țări din Europa centrală și de est, Editura ASE, București, 2005

Hymes mai elaborează și teoria oligopolului și propune sintagma “urmărește liderul”, deci firmele trebuie să-și mențină poziția sau să o îmbunătățească ținând cont de concurenții ei. Caves sublinia că “oligopolul bazat pe produse diferențiate e structura investițională cea mai profitabilă”⁹.

4) Teoria eclectică a lui John Dunning spune că dezvoltare investițiilor străine directe este contribuția unui set de teorii care combină avantajele de proprietate, localizare și de internalizare. Aceste avantaje sunt sintetizate de teorema OLI (Ownership, Location, Internalization) care explică ce factori duc la creșterea ISD. Factorii specifici ai firmei (O) se exprima prin capacitatea firmei de a deservi o piață internă sau externă în relație cu cea a competitorilor ei. Factorii locaționali (L), adică poziția unei țări sau a unei regiuni vor face ca producția locală să fie preferată unei alte alternative. Factorii de internalizare (I) reprezintă gradul în care piețele pentru un produs nu reușesc să opereze într-un mod perfect concurențial.

2. Potentialul investițional al României

2.1. Avantajul competitiv al României

Analiza ISD în România este foarte importantă după 1989 în contextual tranziției de la o economie de piață planificată la o economie de piață liberă și până la stadiul de economie funcțională declarat în 2004. “Realizând un pas semnificativ prin intrarea pe piața internațională”¹⁰, Romania a făcut progrese semnificative în atragerea investitorilor străini. Pentru o țară medie, post-comunistă, ISD sunt mai mult decât necesare pentru accelerarea procesului tranziției și pentru a “recupera decalajul semnificativ față de țările industrializate”¹¹ într-un ritm mai alert și fără a parcurge toate etapele altor țări. Este necesară aplicarea unor modele asupra României.

Investițiile se dezvoltă diferit de la o țară la alta în funcție de avantajele create de resursele economice ale țării, de condițiile sociale interne și de cadrul legislativ atât intern, cât și extern. Este esențială analiza avantajelor competitive ale țării, punctele ei tari, pentru a ști către ce domenii ar trebui alocate preponderent investițiile și ce sectoare ar trebui îmbunătățite.

Dezvoltare economică nu depinde de bogățiile naturale ale țării ci de felul cum acestea sunt exploatate prin investiții, prin progres tehnic și prin competența managerială. România dispune de numeroase resurse, dar cu toate acestea nu s-a dezvoltat până nu a conștientizat importanța atragerii ISD și a punerii în valoare a avantajului ei competitiv față de alte țări.

Când intenționează să facă o investiție în România, investitorii străini țin cont de o serie de avantaje competitive, care sunt determinate de mai mulți factori:

1. Avantaje determinate de resurse economice:

⁹ Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte, Editura Expert, București, 1996

¹⁰ Goran Cosmina-Managementul investițiilor de capital pe piața internațională.Studiu de caz al investițiilor în țara noastră, Editura ASE, București, 2005

¹¹ Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte,Editura Expert,București, 1996

- Una dintre cele mai mari piețe de desfacere din Europa centrală și estică (peste 22 milioane de locuitori - a doua după Polonia).
- Poziționare atractivă din punct de vedere geografic: permite acces facil la țările din fosta U.R.S.S., din Orientul Mijlociu și Africa de Nord, și se află la intersecția a trei posibile coridoare de transport europene:
 - coridorul nr. 4- pentru vehicule motorizate și cale ferată (Berlin-Praga-Budapesta-Arad-București-Constanța-Istanbul-Salonic)
 - coridorul nr. 7- coridor riveran (Constanța-Basarabi-Dunăre-Main-Rin);
 - coridorul nr. 9- pentru vehicule motorizate și cale ferată (Helsinki-Moscova/Kiev-Odesa-București-Constanța-Alexandropolis);
- Rețele bine dezvoltate de telecomunicații mobile în sistemele GSM și NMT/LEMS;
- Forță de muncă ieftină, cost scăzut mult sub media UE și bine pregătită, având serioase cunoștințe tehnologice, de IT și inginerie;
- Gamă variată de materii prime și resurse naturale: petrol, gaze naturale, cărbuni, minerale metalifere și nemetalifere, teren agricol deosebit de fertil, care mențin active producția indiferent de disfuncționalitățile din economie;
- Clima, sol fertil, rețeaua hidrografică și potențialul turistic important;
- Rețeaua de căi de transport : autostrada transeuropeana, magistrala feroviară Rin-Main-Dunăre.

2. Avantaje determinate de factori neeconomici:

- Păstrarea caracterului unitar al statului, deși s-au făcut încercări de dezmembrare;
- Stabilitatea politică, care este totuși fragilă;
- Cultura și civilizația română care au la origine modelul occidental;
- Originea latină precum a patru țări din cele fondatoare a UE: Franța, Italia, Spania și Portugalia.
- Cel mai important avantaj este integrarea în UE în 2007 care dă un plus de încredere potențialilor investitori.

3. Avantaje determinate de componenta juridică:

Reglementarea situației investitorilor străini în România are la bază câteva principii fundamentale:

- Libertatea de a alege orice formă sau metodă de investiție;
- Posibilitatea de a investi în orice domeniu și sub orice formă juridică pusă la îndemână de lege;
- Tratamente egal - corect, echitabil și nediscriminator - pentru investitorii români sau străini, rezidenți sau nu în România;
- Garanții împotriva naționalizării, exproprierii sau a oricărei alte măsuri cu efect similar;
- Dreptul de a beneficia de stimulii vamali și fiscali stipulați de lege;
- Dreptul de a primi îndrumare la îndeplinirea formalităților administrative;

- Imixtitudinea minimă a autorităților guvernamentale în activitatea investitorilor străini.

Economistul Mișu Negrițoiu scria : “ România are un avantaj comparativ în resursele umane existente, pregătire generală excelentă și un potențial de inteligență impresionant ”¹², iar Gilbert Vood, președintele Consiliului Investitorilor Străini motivează de ce este bine să investești în România: "românii sunt foarte bine educați, calificați și relativ ieftini, piața este mare ,22 milioane de locuitori și are o poziție geografică bună cu posibilitatea de transport către Europa și Asia Centrală. Apoi, guvernul se străduiește de mulți ani pentru a crea un mediu de afaceri propice, ceea ce se vede în creșterea economică, scăderea inflației și stabilitatea politică.”¹³ Avantajele competitive reale ale țării noastre trebuie astfel intens exploatate și dezvoltate la nivelul competiției internaționale.

În perspectiva aderării la Uniunea Europeană, România devine o țară din ce în ce mai atractivă pentru investitorii străini. Dacă luăm în considerare că prețul forței de muncă superior calificată este mai redus, că în timp scad costurile legate de tranzacții ale finanțării și costul de producție e redus în România comparativ cu celelalte state membre, țara noastră va fi mai căutată nu doar de investitorii din țările UE, dar și de mari puteri precum Japonia sau SUA, deoarece vor putea evita taxele vamale la exportul pe piața europeană, cu implicații directe asupra prețului produsului. Trebuie să ne bazăm pe îmbunătățirea mediului de afaceri, efectele introducerii cotei unice de impozitare, pe atitudinea pozitivă a partenerilor străini față de România și pe mediul fiscal atractiv pe care ea îl oferă . În special în ultimii trei ani investitorii au început să aprecieze avantajele competitive ale României, aceasta devenind o piață interesantă și din ce în ce mai exploatată la randamente ridicate.

Dezavantaje:

Trecerea României la o economie de piață funcțională s-a produs relativ lent, iar acest proces a general o serie de instabilități economice, politice, sociale și legislative. Deși are o serie de caracteristici care o pot promova, totuși România “nu beneficiază în mod real de nici un avantaj comparativ major față de principalii săi concurenți, țările est-europene”¹⁴. Acest lucru este datorat unei game de dezavantaje care anulează avantajele existente.

Punctele slabe ale României care îi nemulțumesc pe investitorii străini sunt:

- Corupția și gradul ridicat al birocrăției;
- Echilibrul bugetar fragil;
- Legea actuală a investițiilor, legea nr. 332/2001, propusă pentru a fi modificată;
- Populația în curs de îmbătrânire;
- Competitivitatea scăzută a importurilor și calitatea redusă a produselor românești;
- Riscul macroeconomic determinat de rata inflației, șomaj, instabilitatea cursului de schimb.

Virgil Madgearu, economistul recunoscut ca un susținător al ISD aprecia că: “capitalul străin poate juca un rol important numai dacă, capitalul românesc și economia românească stăteau pe propriile

¹² Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte,Editura Expert,București, 1996

¹³ Site www.diplomacy.ro-citat Gilbert Vood, președintele Consiliului Investitorilor Străini

¹⁴ Munteanu Costea, Vâlsan Călin-Investiții internaționale, Editura Oscar Print, București, 1995

lor picioare, întrucât dacă această condiție nu era îndeplinită, nu exista temei să se primească ajutor din afară”¹⁵. Așadar este nevoie în prealabil de o evaluare a punctelor slabe și mai ales a celor forte, de punere în valoare a acestora din urmă și estompare a disfuncționalităților pentru ca apoi investitorii străini vor fi interesați să investească în România.

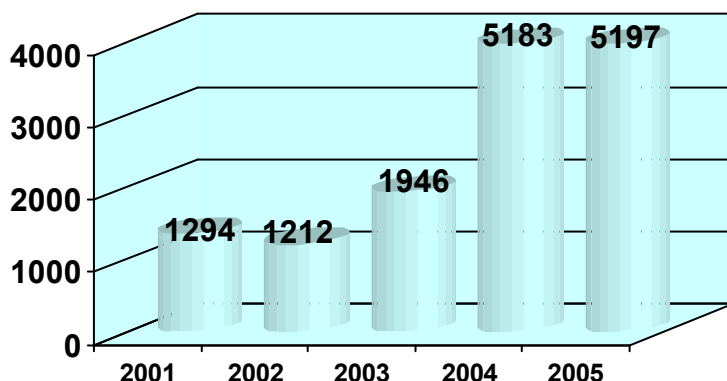
2.2. Analiza ISD în România în perioada 2001-2005

2.2.1. Dinamica ISD în România în perioada 2001-2005

Investițiile străine directe au un impact semnificativ asupra economiei. Interesul investitorilor cunoaște însă e evoluție ce poate fi corelată cu evoluția economiei românești și cadrul legislativ. Din urmatorul grafic se poate observa că veniturile atrase al intrărilor de capital străin diferă de-alungul perioadei 2001-2005, la fel domeniile în care au fost alocate și originea investițiilor

Grafic nr. 1

Fluxul ISD în România în perioada 2001-2005 (milioane euro)

Sursa: Grafic realizat pe baza date BNR, 2005

În perioada octombrie 2001 (data de intrare în vigoare a legii privind investițiile directe cu impact semnificativ) – noiembrie 2005, au fost înregistrate 435 de proiecte de investiții cu valori de peste un milion de dolari. Investițiile directe realizate de companiile străine reprezintă aproape 70% din total, însumând 3,4 miliarde de dolari. Ca și în 2000, și în anul **2001** trendul ascendent al investițiilor străine se menține datorită majorării de capital la investițiile deja existente, ci nu creerii unora noi. Nivelelul ISD în România a fost de 1,1 miliarde dolari, în creștere față de anul precedent și se află pe locul 7 în Europa Centrală și de Est.

Privatizarea joacă un rol deosebit de important în atragerea ISD în România. Perioada 2001-iunie 2003 a fost foarte benefică deoarece au fost încheiate contracte în valoare de 23 237,78 miliarde lei,

¹⁵ Denuta Ioan-Investițiile străine directe în țările est și central europene, Editura Economică, București, 1998

adică aproximativ jumătate din capitalul social vândut în întreaga perioadă de privatizare până la acel moment.

Din punctul de vedere al investițiilor străine totale (2001-2003) România se situează pe ultimul loc în rândul celor 12 țări candidate la UE, deși în 2003 rezultatele au fost mai bune. România a atras în ultimii 12 ani aproape 10 miliarde de dolari, în comparație cu Polonia - 38 miliarde de USD, Cehia - 26 miliarde de USD, Ungaria - 25 miliarde dolari. Investițiile directe pe locuitor au fost în România, între 2001-2003, de patru ori mai mici decât media statelor central europene (Polonia, Cehia, Ungaria, Slovacia).

Pe fondul unei recesiuni mondiale, intrările de capital străin au scăzut în **2002** cu 5% față de 2001.

În **2003** ISD au crescut, ajungând la peste 1500 milioane dolari, marcând o importantă creștere, după ce timp de 4 ani s-au menținut în jurul cifrei de 1 miliard de dolari. Potrivit datelor Băncii Naționale a României, valoarea investițiilor străine directe la nivelul anului 2003 a depășit 1,4 miliarde de dolari, valoare ce reprezintă o creștere de aproximativ 20% față de perioada similară. Valoarea investițiilor directe străine a crescut cu 13,9% în 2003 în comparație cu 2002.

Partea cea mai importantă a veniturilor ISD vine din participații la capital, constituite din dividende repartizate și profituri reinvestite în cadrul exercițiului financiar 2003.

În 2003, cel mai atractiv dintre domeniile în care au fost angajate investiții semnificative, telecomunicațiile, au atras 24 de proiecte, în valoare totală de aproximativ 440 milioane de dolari, reprezentând 19,23% din totalul banilor investiți. Pe locul 2 s-a situat industria energetică - 338 milioane de dolari, reprezentând 14,8% și industria metalurgică - 185 milioane de dolari, circa 8,12% din totalul investițiilor. Au urmat industria constructoare de mașini (6,03% din totalul investițiilor), industria lemnului, celulozei și hârtiei (5,7% din totalul investițiilor) și comerțul (10,09% din total).

Cele mai multe investiții au fost înregistrate în București-Ilfov, respectiv 128 de proiecte cu o valoare de 1,3 miliarde de dolari, reprezentând 57,43% din totalul investițiilor, din care investițiile străine reprezintă 34,37%.

Anii 2004 și 2005 au reprezentat vârfuri pentru volumul investițiilor străine în România, atât raportat la anii precedenți, cât și în comparație cu țările din jur. Îmbunătățirea mediului de afaceri, efectele introducerii cotei unice de impozitare și atitudinea pozitivă a partenerilor străini față de România au condus la atragerea unui volum de investiții străine directe mult mai ridicat.

Potrivit datelor finale revizuite și furnizate de BNR și de Institutul Național de Statistică (INS), în **2004**, ISD atrase de România au fost de 5,183 miliarde de euro, în creștere cu 47,3% față de aceeași perioadă a anului 2003. În iunie 2004, Guvernul a vândut 25% din acțiunile celei mai importante bănci comerciale - Banca Comercială Română (BCR), Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare și International Finance Corporation.

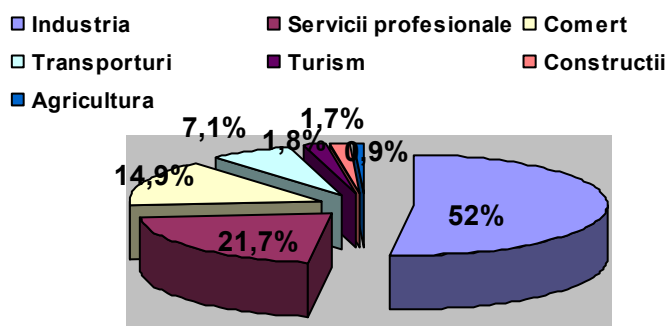
Investițiile străine directe (ISD) s-au cifrat în **2005** la 5,197 miliarde euro, în creștere cu doar 0,3 la sută față de anul precedent. Agenția Română pentru Investiții Străine (ARIS) consideră că volumul ISD atrase în 2005, a fost unul record, superior celui din 2004 (fiind inclus și fluxul intrat din privatizarea Petrom). În același timp BNR precizează că anul 2005 nu a înregistrat investiții semnificative din privatizări, întrucât, cei 2,2 miliarde euro, din preluarea Băncii Comerciale a României (BCR) vor intra în visteria statului abia în 2006.

Cele mai importante privatizări pot fi considerate: OMV/Petrom, Mittal/Sidex urmate de Vodafone/Connex, Electrica, Raiffeisen/Banca Agricola, Rompetrol/Petromidia, Distrigaz Nord și Sud, Orange/Mobilrom, UPC/Astral și OTE/Romtelecom.

Sectoarele economice spre care s-au îndreptat cu prioritate investitorii străini au fost: bănci și asigurări, piața de capital, industrie, industrie alimentară, construcții&imobiliare, servicii și turism, IT&C, media&advertising.

Grafic nr. 2

**Domeniile cea mai atractive pentru investiții
în perioada 2001-2005**

Sursa: Grafic realizat pe baza date BNR, 2005

Conform statisticilor, domeniul de care sunt interesați cei mai mulți investitori străini este industria. În perioada 1991-decembrie 2005, domeniul de activitate care s-a clasat pe primul loc este industria cu 52%, urmată de servicii profesionale cu 21,7%, comerț 14,9%, transporturi 7,1%, turism 1,8%, construcții 1,7% , ultima fiind agricultura cu un procent de numai 0,9%. În ultimii doi ani, o creștere semnificativă a investițiilor s-a înregistrat în industria componentelor auto. Investițiile în sectorul industrial au fost ridicate, deși paradoxal s-a redus substanțial volumul de activitate în acest sector, aceasta deoarece fabricile au fost preluate, vândute bucată cu bucată, iar terenurile ieftine utilizate ulterior pentru construcții.

Poziția a doua e ocupată de sectorul comerțului, deși nici acesta nu favorizează sporirea eficienței de ansamblu în utilizarea resurselor românești. Trebuie precizat că investițiile în agricultură au scăzut drastic, acest sector rămânând doar pentru localnici, deoarece nu e productiv, există încă agricultură de tip extensiv în România și ar fi nevoie de costuri ridicate pentru a demara o investiție în acest domeniu. Accentul trebuie pus pe sectorul serviciilor, bine reprezentat în ultimii ani, pe dezvoltarea economiei bazată pe cunoaștere, pe IT, pe investiții în domeniile de cercetare, marketing, resurse umane.

Tabel nr. 1

**Fluxurile ISD și prioritățile
investiționale la nivel regional**

Clasificare regiuni după ISD	Priorități investiționale
1. București-Ilfov	IT&Telecomunicații, cercetare, industrie electronică, industrie constructoare de mașini, centre logistice, clădiri de birouri, infrastructură;
2. Sud-Muntenia	Industria auto și componente auto, industria petrochimică, agricultură, industria alimentară și băuturilor, turism, infrastructură
3. Sud-Est	Industria navală, piscicultură, agricultură, industria alimentară și băuturilor, turism și infrastructură
4. Nord-Vest	IT&Telecomunicații, turism, industria constructoare de mașini, industria mobilei, infrastructură
5. Vest	IT&Telecomunicații, cercetare, minerit, prelucrarea lemnului, mașini unelte, industria alimentară și băuturilor, infrastructură
6. Centru	turism, industria chimică, materiale de construcții, protecția mediului, prelucrarea lemnului, infrastructură
7. Nord-Est	prelucrarea lemnului, industria mobilei, agricultură, industria textilă, turism
8. Sud-Vest Oltenia	agricultură, industria alimentară, industria auto și componente, industria aparatelor electrice, industria energetică, infrastructură

Sursa: Tabel realizat pe baza date ARIS, 2005

Din tabel se poate observa că din punct de vedere geografic, ISD sunt polarizate în zonele cele mai dezvoltate economic. Peste jumătate din întregul aflus investițional extern este destinat regiunii din jurul capitalei, adică în Municipiul București și în județul Ilfov, aproape jumătate numai capitalei propriu-zise.

Primele zece țări care investesc în România au fost în 2005: Austria, Olanda, Franța, Germania, Italia, SUA, Antilele Olandeze, Marea Britanie, Grecia și ultima este Cipru. Ținând cont că în 2007, România va deveni membră UE, este un semn favorabil că 60% din fluxurile IDS vin de la țările din Uniunea Europeană. Ca volum al investițiilor, SUA ocupă locul secund cu un procent sub 10%, iar după numărul de societăți înființate, Europa e și aici în top, dar e urmată de Asia.

Specialiștii susțin teoria conform căreia : “capitalul străin având ca origine țări mai puțin dezvoltate, trebuie privit cu circumspecție”¹⁶, deoarece de cele mai multe ori are doar scop speculativ, pe termen scurt, nu aduce beneficii economiei românești și mai mult creează distorsiuni în mediul de afaceri autohton.

Deși a atras niveluri-record de investiții străine directe în ultimii ani, experții susțin că România a beneficiat totuși de un procent foarte mic din totalul influxurilor de capital străin investit în Europa Centrală și de Est. Fiind a doua țară ca mărime și ca populație din regiune, după Polonia, a atras doar 7% din totalul investițiilor străine directe. Raportat la Europa de Est, unde țara noastră este cea mai întinsă, România a atras doar o treime din fluxurile ISD.

În comparație cu statele vecine: Polonia, Slovacia, Slovenia, Cehia și Ungaria, unde ISD în PIB reprezintă 42,7%, ponderea investițiilor străine directe în Produsul Intern Brut (PIB) este de 25%, fapt ce plasează România pe penultimul loc în regiune. În ceea ce privește investițiile străine directe pe cap de locuitor în România, acestea se situează în jurul valorii de 700 de euro, în timp ce în statele menționate nivelul este de circa 2.520 euro pe cap de locuitor, ceea ce demonstrează că România încă nu e aliniată la gradul de eficiență al celorlalte state, iar ISD, desi au avut o creștere record, nu au adus foarte multe beneficii populației în mod direct.

2.2.2. Beneficiile investițiilor directe pentru România

În ultimii ani, România a înregistrat rezultate bune în ceea ce privește stabilitatea macroeconomică și scăderea inflației. Creșterea economică în România a fost în medie de 5% pe an, ceea ce conduce la o diminuare a decalajului între PIB-ul pe cap de locuitor în România și în Uniunea Europeană. Procesul de dezinflație a continuat fără să se înregistreze efecte adverse asupra creșterii economice, obiectivul fiind o inflație cu o singura cifră, în jurul valorii de 5%, în anul 2006.

Investițiile străine “influențează direct potențialul unei economii de a avea o creștere economică susținută”¹⁷ și aduce țării în care s-a investit o serie de avantaje de care a beneficiat și România:

- Beneficii privind transferul noilor tehnologii, know-how-ul și experiența managerială;
- Este promovat comerțul internațional și parteneriatul cu întreprinzătorii locali, astfel și aceștia evoluează;

¹⁶ Goran Cosmina-Managementul investițiilor de capital pe piața internațională.Studiu de caz al investițiilor în țara noastră, Editura ASE, București, 2005

¹⁷ Lazarjan George-Investiții de capital străin și rolul lor în trecerea către economia de piață în țări din Europa centrală și de est, Editura ASE, București, 2005

- Apar efecte pozitive asupra economiei domestice, crește nivelul de viață al populației țării gazdă;
- Sunt create noi locuri de muncă și implicit cererea solvabilă crește, beneficiile create fiind de ambele sensuri;
- Crește productivitatea factorilor de producție, și astfel scad prețurile și crește calitatea bunurilor și serviciilor;
- Investitorii străini creează concurență pentru producătorii locali, astfel are loc un proces de restructurare, de creștere a competitivității acestora, iar în caz contrar de eliminare de pe piață;
- Și statul beneficiază prin încasarea taxelor și impozitelor de la investitorii străini, uneori excesive.

Conform unor statistici recente realizate de firma Ernest&Young, România deține 1% din investițiile mondiale și se mentine în topul celor mai atractive 15 țări din Europa atât în privința volumului de investiții atrase, cât și a locurilor de muncă rezultate. România a ajuns astfel să-și adjudece o cotă de 3,2% din totalul investițiilor realizate în Europa, clasându-se pe locul 11 în topul 15 al principalelor destinații de investiții pe acest continent. Una din cele mai profitabile piețe pentru investitorii străini este piața imobiliară. În cadrul unei emisiuni de profil difuzată pe postul de televiziune britanic Channel4, Amanda Lamb, expertă în investiții imobiliare, a afirmat că: "Investițiile pe piața imobiliară românească au cel mai mare randament comparativ cu restul statelor din Uniunea Europeană"¹⁸. Pe locul doi se situează Polonia, unde marja de profit se ridică la 393% tot pe aceeași perioadă de timp, urmată de Portugalia, Polonia, Estonia, Letonia, Lituania, Suedia, Belgia, Slovacia, Slovenia, Finlanda, Ungaria, Luxemburg, Germania, Cehia, Irlanda, Austria, Olanda, Franța, Italia, Spania și Cipru.

Criticile aduse ISD

Se poate observa că ISD au adus României o serie de avantaje, cu toate acestea economiștii consideră investițiile străine cea mai controversată formă de globalizare, "forma de neocolonism prin care se păstrează statutul de dependență al țărilor care nu fac parte din clubul țărilor dezvoltate"¹⁹. Explicația este complexă, faptul că țara gazdă în locul beneficiilor așteptate are parte de o serie de inconveniente: devine o oază de poluare, șomajul crește dacă investiția nu e de tip Greenfield ci doar făcută prin privatizarea unor întreprinderi, astfel nu se creează locuri de muncă noi, firma investitoare evită obligațiile fiscale, forța de muncă calificată este exploatată. Având ca obiectiv să devină membră a UE în 2007, România a făcut progrese considerabile, astfel treptat aceste inconveniente vor fi eliminate, iar România va trebui în scurt timp să intre în "clubul țărilor dezvoltate".

Investițiile străine directe au generat în mod evident atât efecte pozitive cât și negative, dar primele sunt dominante. Acestea nu influențează încă substanțial creșterea economică în România deoarece

¹⁸ Site www.wall-street.ro-Amanda Lamb-experta in investitii imobiliare

¹⁹ Lazarjan George-Investiții de capital străin și rolul lor în trecerea către economia de piață în țări din Europa centrală și de est, Editura ASE, București, 2005

sunt sub nivelul potențial. România are nevoie de o alinare la standardele de eficiență ale statelor membre UE.

Se poate spune că “ ISD nu garantează în sine dezvoltare și prosperitatea populației”²⁰, dar în timp ele au avut efecte pozitive asupra economiei românești și au dus la integrarea întreprinderilor românești în rețeaua internațională.

3. Politica strategică investitională în vederea integrării în UE

3.1. Previziuni ale ISD în România pentru 2006

Banca Națională a României a anunțat că volumul ISD atrase de România în ianuarie, 2006 a fost de 699 milioane euro. Evoluția este spectaculoasă față de 2005, când ISD au reprezentat 234 milioane de euro, cu aproape 200% mai puțin decât în 2006. Cea mai mare parte a acestor fonduri au venit sub forma împrumuturilor acordate de compania-mama structurilor afiliate din România (384 milioane euro reprezentând 55% din volumul total de ISD). Profitul reinvestit a fost de doar 25% din volumul total de ISD, reprezentând 178 milioane euro. Participațiile la capital au însumat 137 milioane euro, adică 20% din volumul total de ISD. Conform datelor Oficiului Național al Registrului Comerțului, în luna ianuarie a acestui an s-au înregistrat 881 de companii. Capitalul social subscris cu participare străină la capital - indicator care exprimă valoarea totală a aporturilor, în numerar și în natură, subscrise de asociați la constituirea societății, precum și la majorarea capitalului social în cursul existenței societății comerciale, a fost de 105,6 milioane euro. Comparativ, în luna ianuarie 2005 s-au înregistrat 773 de societăți cu participare străină la capital. În total, anul trecut, 11.719 de astfel de societăți au fost înscrise în baza de date a ONRC.

Previziunile autorităților pe 2006 situează volumul ISD în jurul a 5,8-6,2 miliarde de euro, nivel apropiat celui din 2005 (ISD au fost 5,197 miliarde euro) . Cele 3,75 miliarde euro obținute din privatizarea BCR (2,2 milioane direct, restul fiind majorare de capital) sunt semnificative.

La începutul lui 2006, ARIS anunța că se așteaptă ca în decursul anului o serie de companii importante românești să fie privatizate: Electrica Muntenia Sud, complexurile energetice Turceni și Rovinari, Romgaz, Loteria Română și Imprimeria Națională. Potrivit specialiștilor, pe măsură ce lista privatizărilor se apropie de final, volumul ISD pe termen mediu va scădea. Din perspectiva aderării la UE, a reformelor și a campaniilor de promovare a imaginii țării noastre, România rămâne o țară atractivă pentru investitori. Agenția de evaluare financiară Standard&Poor's a îmbunătățit, în septembrie 2005, calificativul României cu o treaptă, la "BBB minus", care semnifică intrarea în segmentul investițiilor considerate ca având grad scăzut de risc. Iar într-un top realizat de Economist Intelligence Unit, România s-a situat pe poziția 48 din punctul de vedere al atractivității mediului de afaceri în perioada 2006-2010, urcând cu 5 poziții față de locul deținut în intervalul 2001-2005.

Previziunile atât pe acest an dar și pentru 2007-2010 sunt favorabile pentru România, dar depinde de o serie de factori, atât interni, dar și externi ca să fie transpuse în realitate. Criteriile menționate,

²⁰ Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte,Editura Expert,București, 1996

după care investitorul străin se ghidează când face investiția, trebuie să îndeplinite de România, iar mediul economic la nivel global trebuie să fie bun pentru a ne atinge țintele propuse după aderarea la UE.

3.2. Cum să atragem investitorii străini?

Fiind o țară mijlocie, în curs de dezvoltare, consider că România trebuie să adopte o economie competitivă, deschisă către exterior, să adoptăm un “model de dezvoltare de tip corporatist”²¹, adică statul, întreprinderile și cetățenii trebuie să-și reunească eforturile în vederea creerii bunăstării națiunii.

Politica Guvernului român privind investițiile străine în ultimii ani s-a axat pe restructurarea și privatizarea întreprinderilor de stat, creșterea exporturilor, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, deci pe o politică macro-economică care ține cont de faptul că pentru o bună integrare în economia mondială a țării noastre, este nevoie de atragerea unui volum mare de ISD solicitate de globalizarea proceselor de producție.

În 2006, privind spre integrarea în Uniunea Europeană, România mai are de rezolvat o serie de probleme care o împiedică în alinierea la standardele cerute. Pentru aceasta este nevoie de o serie de măsuri. România trebuie în primul rând să-și mobilizeze resursele inerente, să le valorifice la adevaratul lor potențial, pentru a-și forma o piață dinamică, atractivă pentru investitori, deoarece este cunoscut faptul că “ O piață atractivă pentru capital străin, este în primul rând cea piață bună și pentru capital național”²². ISD sunt un factor important al creșterii și dezvoltării economice, dar este deosebit de important și efortul intern, care ulterior va crea beneficii și pe plan extern, deci interesul investitorilor străini va spori. Astfel este necesară îmbunătățirea structurii exporturilor românești. Producătorii locali trebuie încurajați să producă și să exporte în domeniile în care sunt competitivi, cum ar fi tehnologia informației, deoarece astfel și investitorii vor dori să-și aducă fondurile în firmele din țara noastră dacă indicatorii macroeconomici sunt favorabili. Competitivitatea firmelor locale trebuie să crească și e nevoie de extinderea piețelor de desfacere și de valorificare mărfurilor autohtone la un preț superior celui prezent.

Deoarece pe măsură terminării procesului de privatizare este așteptat ca ISD atrase să scadă, se impune îmbunătățirea mediului de afaceri, prin crearea unui sistem de reglementare stabil și mai transparent. Reforma administrației publice trebuie să se accelereze iar reforma din sistemul de justiție trebuie să fie implementată efectiv. Prin eficientizarea instituțiilor statului vor scădea și birocrația și corupția, care sunt principalele bariere de nemulțumire a investitorilor străini. În plus este necesară depolitizarea instituțiilor statului. Deși economia de piață cere cât mai puțin intervenția statului pentru creșterea eficienței, uneori el este un instrument de menținere a stabilității și a ordinii care face ca eventuale mari dezechilibre să dispară.

Este importantă curățarea mediului de afaceri prin declararea falimentului firmelor deținute de proprietari locali care încă nu sunt pregătite pentru o piață liberă competitivă și care au nevoie de finanțare prea mare pentru continuarea activității. Statul nu trebuie să mai tolereze firmele care nu își achită obligațiile fiscale la timp. În plus trebuie urmărit ca potențialii investitori străini care nu au o putere financiară și economică benefică pentru România, să fie împiedicați să pătrundă pe piață.

Sistemul funcțional al instituțiilor de credit trebuie consolidat pentru finanțarea agenților economici. Odată cu intrarea în UE, este probabil ca accesul societăților românești la împrumuturile în valută să fie limitat de cerințele mari și de creșterea rezervelor impuse băncilor comerciale care acordă

²¹ Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte,Editura Expert,București, 1996

²² Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte,Editura Expert,București, 1996

împrumuturi în valută forte.

Banca Națională are o contribuție foarte importantă în avansarea procesului de tranziție și de pregătire a României pentru aderarea la UE. Ea trebuie să-și diversifice produsele puse la dispoziție, cum ar fi investițiile în capital social, finanțarea în monedă locală și structurile de parteneriat public-privat pentru creșterea sectorului privat în economia românească.

Principalele obiective operaționale ale acesteia vor fi:

- Continuarea susținerii dezvoltării infrastructurii și domeniului energetic și colaborarea cu investitorii strategici interesați în privatizarea societăților din acest domeniu. Banca trebuie să adopte o strategie activă, să poarte dialoguri pe teme administrative cu părțile implicate (organisme de reglementare, instituții guvernamentale și societăți din domeniul energetic) pentru a se asigura că segmentele reglementate din cadrul sectorului stabilesc tarife în conformitate cu o metodologie transparentă și bazată pe formule, fără amestec politic.

Prioritatea Băncii va fi crearea unei Piețe Regionale a Energiei în Europa de Sud – Est, deci ea trebuie să fie pregătită să finanțeze infrastructura necesară și să acorde creditul necesar pentru funcționarea pieței de energie electrică și pentru facilitarea comerțului. Trebuie identificate în urma unei analize sectoarele eficiente în acest domeniu, pentru ca ulterior să se acorde credite pentru proiectele energetice sustenabile.

Banca va căuta ca investitorii deja existenți să aibă facilități pentru a-și extinde activitatea și în orașele mai mici, în zonele mai puțin dezvoltate, nu numai în marile centre urbane. Proiectelor legate de aderarea la UE care au un impact important asupra tranziției, vor avea prioritate, dar în același timp este necesar să se pătrundă în segmente noi precum transportul urban, drumurile regionale, parcurile municipale, încălzirea urbana și managementul deșeurilor solide.

- Susținerea intrărilor de ISD în țară corelate cu sprijinirea întreprinderilor locale în extinderea activității lor și creșterea competitivității acestora. Principalele instrumente pe care Banca le va folosi în sectorul corporativ vor fi capitalul social și cvasi-capitalul social, finanțarea pe termen lung în monedă locală și cofinanțarea comercială. BNR a anunțat că în 2006 se va acorda o importanță crescută sectorului agroindustrial, îndeosebi societăților producătoare și de prelucrare a produselor alimentare.

- Îmbunătățirea procesului de intermediere financiară prin întărirea intermediarilor financiari și facilitarea disponibilității unei game largi de produse financiare.

România are nevoie de un cadru instituțional și legislativ stabil și atrăgător pentru investitori, de crearea unei imagini favorabile prin diverse măsuri. Elementul cheie în atragerea ISD în România este promovarea acestora prin diverse măsuri, ce se pot concretiza în:

- Înlăturarea restricțiilor din calea investitorilor străini legate de stabilirea, înregistrarea și operarea întreprinderilor în țara noastră;
- Eliminarea discriminării legate de proveniența investitorilor, sau a celor străini în comparație cu cei locali. Investitorii au nevoie nu atât de facilități din partea statului cât de garanția acestora că în caz de naționalizare sau expropriere nu vor avea pierderi totale, ci vor primi anumite compensări;
- Îmbunătățirea imaginii țării, prin anumite campanii de promovare a oportunităților din România, a punctelor ei forte, a stimulentele pe care statul le oferă potențialilor investitori străini.

Opina personală este că România trebuie să pună accentul pe elaborarea unei strategii coerente de promovare a imaginii noastre în mod favorabil, de reclădire a acesteia pe baza atuurilor evidente pe care le are. Este nevoie de o campanie chiar agresivă în domeniul relațiilor publice, prin mass-media sau de cercetare a nevoilor și adresare exact investitorilor care ar putea să rezolve eventuala

problemă. Nu cred că România trebuie să mai aștepte să vadă cine vine, ci trebuie să-și concentreze eforturile pentru a-și îndeplini obiectivele propuse sau impuse. Politica guvernamentală elaborată este esențială, dar aceasta are nevoie de sprijin intern, deoarece fiecare mic întreprinzător contribuie la crearea acsetei imagini.

3.3. Concluzii

Analiza efectuată asupra ISD atrase în România în perioada 2001-2005, ne indică o perspectivă favorabilă, acestea crescând considerabil de la 1294 milioane euro-2001 la 5197 milioane euro în 2005. România pare a fi pregătită să-și primească investitorii, mai ales odată intrată în Uniunea Europeană. E nevoie de o concentrare a eforturilor, de un plan strategic foarte bun prin care să se evidențieze punctele forte menționate, să le anihilăm pe cele slabe și să devansăm țările cu care suntem în concurență pe plan central-est european. România nu trebuie să mai fie doar un “receptor net al investițiilor străine”²³, ci trebuie să beneficiem de efectele induse de ISD în mod real, la nivelul populației, lucru reflectat în salarii, în ce revine acestora în urma investițiilor. În același timp avem nevoie de o politică pro-activă, adică de creștere a competitivității interne, a calității și cantității exporturilor românești. Împreună ne vor duce în rândul țărilor dezvoltate, civilizate, cu un nivel de trai superior.

În urma cercetării am văzut că avem o poziție destul de bună pentru investitorii europeni, dar se poate și mai bine. Este nevoie de investitori căutatori de eficiență și de active strategice, care să-i devanseze pe cei care vin aici doar pentru resurse ieftine și pentru a-și extinde piețele de desfacere. În principal în 2007 cand va fi membră UE, România trebuie să învețe să se “vânda mai scump” și să aibă un management strategic care sa o propulseze la adevărata valoare.

ISD sunt considerate ca o sursă principală de finanțare și antrenare a dezvoltării economice. Ele reprezintă un mod pentru ca economia românească “să poată ieși din încorsetarea structurilor moștenite de alocarea ineficientă a resurselor...și să se poată înscrie în procesul de reformă economică structurală”²⁴. Așadar investițiile străine directe au o importanță deosebită, iar analiza și urmărirea lor periodică este esențială pentru o țară precum România care își propune alinierea la standardele Uniunii Europene.

²³ Goran Cosmina-Managementul investițiilor de capital pe piața internațională.Studiu de caz al investițiilor în țara noastră, Editura ASE, București, 2005

²⁴ Munteanu Costea, Vâlsan Călin-Investiții internaționale, Editura Oscar Print, București, 1995

STUDIU DE CAZ VODAFONE

Una din cele mai importante privatizări în perioada analizată, 2001-2005, a fost Vodafone/Coneex, considerată totodată cea mai importantă tranzacție cu o companie românească din ultimii 15 ani. Grupul britanic Vodafone Group Plc este lider mondial în telefonie mobilă, cu operațiuni în 27 de țări, pe 5 continente și rețele partenere în alte 14 țări. În urma negocierilor cu Telesystem International Wireless (TIW), Vodafone preia pachetul de 99,99 % a operațiunilor acestuia în Europa Centrală și de Est, reunite în ClearWave, adică achiziționează 79% din operatorul MobiFon(Connex-România), în care mai deținea 20,1% și 100% din OskarMobil(Cehia). Valoarea tranzacției a fost de 4,5 miliarde dolari, dacă se ia în calcul și împrumutul de 0,9 miliarde dolari pe care ClearWave îl avea la data respectivă și pentru care Vodafone și-a asumat responsabilitatea. Astfel la 1 iunie 2005 România a devenit parte a unei rețele mobile cu renume în lume.

Vodafone mai deține 100% din Vodafone Ungaria și 20% din Polkomtrel-Polonia, urmând apoi tranzacția ClearWave, deci o puternică pătrundere pe piața central europeană, cu potențial de creștere, deoarece piața telefoniei mobile din vest este suprasaturată. România a fost unul din beneficiarii spre care s-au orientat reprezentanții acestui gigant în lume, Vodafone.

Acțiunile operatorului MobiFon-România înainte de tranzacție erau împărțite astfel: 79%-ClearWave, 20,1%-Vodafone și 0,9 % vice prim-ministrul George Copos. În 2004 TIW a crescut pachetul deținut în MobiFon la 79% , achiziționând un pachet de 15,5 % în valoare de 36,6 milioane dolari și acțiuni în valoare de 335 milioane dolari. Compania MobiFon a fost evaluată atunci la 2,4 miliarde dolari, estimări făcute și în vederea achiziției de către Vodafone a acesteia.

Ted Lattimore, președintele Connex și întreaga echipă au făcut din acest brand o afacere de succes cu 5 milioane de clienți. În ultimii 8 ani Connex și-a întărit poziția pe piață, situându-se alături de Dacia și BCR printre cele mai puternice mărci fabricate în România. Conform strategiei adaptate și în alte țări, odată preluat de Vodafone, acest brand a dispărut în 2006.

În prezent rata de penetrare a telefoniei mobile în Romania este de 47%, deci mai este loc pentru o dezvoltare profitabilă, care să justifice investiția. Tendința actuală în Europa Centrală și de Est este de înlocuire a telefoniei fixe cu cea mobilă, astfel Vodafone intră pe o piață care aduce în mod cert profit. În întreaga lume, compania are 165 de milioane de clienți, capitalizarea la nivel mondial a afacerii fiind de 175 miliarde dolari.

Principalele beneficii ale companiei Vodafone prin preluare brandului românesc sunt creșterea numărului de clienți prin intrarea pe o piață potențial mare de 22 milioane de locuitori, a doua din Europa Centrală și de Est, scăderea costurilor prin integrarea companiei mai mici într-un operator global, creșterea cifrei de afaceri, și o gamă de servicii mai diversificată adaptată la cerințele locuitorilor. România dispune și de o infrastructură mobilă bună și de forță de muncă înalt calificată în domeniile tehnologiei, IT și în ginerie, dar și pe domeniul economic.

Avantajele Romaniei în urma investiției sunt însă la fel de numeroase, prin atragerea acestui investitor puternic în țară au fost transferate tehnologii performante, know-how, managementul strategic în telecomunicații. Clienții beneficiază de servicii competitive și de calitatea superioară ale unei companii de renume mondial, în continuă schimbare și mereu cu inovații pe piața. Au fost create și noi locuri de muncă. Vodafone România are în prezent 2000 de locuri de muncă, majoritatea provin de la brandul Connex, dar au apărut și unele noi. Este de remarcat că această companie știe să aprecieze angajatul care are posibilitatea să evolueze și să avanseze de la operator call center până la funcții de conducere. Climatul din companie este unul profesionist, lipsit de

discriminări . Ca și cei 70 000 de angajați la nivel mondial, cei din România s-au integrat perfect în această mare familie-Vodafone. Mai mult, la conducerea Vodafone-România este o româncă tânără, dar cu multă experiență în telecomunicații, Liliana Solomon. S-a întors în România după ce a lucrat pentru nume sonore în domeniu doar pentru a aduce Vodafone-România pe poziția de lider.

Dupa ce a soluționat litigiul cu Telemobil asupra dreptului de utilizare a mărcii “Vodafone” în România, Vodafone a început procesul de rebranding. Compania care operează serviciul de telefonie mobilă Zapp, Telemobil, a înregistrat în 1995 aceas nume, ceea ce a creat probleme companiei-mamă, care nu-și putea utiliza numele pe piața autohtonă. Ulterior s-a ajuns la un acord financiar, rămas secret, prin care Telemobil a cedat toate drepturile de utilizare a mărcii Vodafone. Strategia utilizată de Vodafone în procesul de transformare a Connex în Vodafone a fost inițial dual-brandul Connex-Vodafone timp de câteva luni, deoarece marca a avut o notorietate mare în România și pentru a da clienților timp să asimileze ideea, să suprapună cele două mărci. Apoi Connex a dispărut, iar procesul de restructurare a adus servicii noi utilizate de companie la nivel mondial. Tot ce nu corespunde cu modelul de afacere Vodafone va fi schimbat în 2006, procesul este în plină desfășurare, incluzând schimbări în cultura firmei, strategii, organizare, chiar și personal.

Începând cu 28 octombrie 2005, campania de comunicare a dual-brandului a propus un slogan puternic “Împreună”, ideea de unitate sugerând că cele două branduri se unesc cu un singur scop, să ofere românilor beneficiile pe care le au ceilalți clienți Vodafone. Au fost lansate 3 mesaje: “Creștem împreună”, “Simțim împreună” și “Câștigăm împreună”, difuzate prin toate mijloacele media. Ulterior, după ce dual-brandul a câștigat o notorietate de 95% în rândul românilor, pe 27 aprilie 2006 brandul unic de data aceasta, Vodafone a fost lansat prin campania : “Trăiește fiecare clipă”, slogan ce pornește de la conceptul internațional lansat “Now”. Promovarea se face prin toate canalele media, dar și prin demonstrații a unor servicii (exemplu: la Romexpo 3-7 mai 2006).

Rebrandingul Connex a dus la o creștere semnificativă pe piața publicității, de 20-25%, deoarece Vodafone a investit sume importante pentru a comunica noul nume, dar și pentru ca acest lucru au făcut și competitorii pentru menținerea poziției pe piață. Imaginea Connex a fost creată de agenția de publicitate McCann Erickson, care oferă servicii de calitate, dar a fost înlocuită de Walter Thompson Co care deține contul Vodafone pentru a se respecta contractul internațional.

Rebrandingul a fost complet și s-a bazat pe identitatea verbală-prin sloganuri, poziționare pe piața și nu în ultimul rând vizuală. Tocmai s-a încheiat în primăvara 2006 procesul de transformare a verdei în roșu, concomitent cu schimbarea magazinelor distribuitoare de servicii Vodafone.

Scopul Vodafone-România pentru următoarea perioadă este să obțină poziția de lider deținută în prezent de Orange. Pe piața telefoniei mobile există 4 operatori de telefonie mobilă: Vodafone, Orange, Zapp, Cosmote(fost Cosmorom). Principalul concurent pe plan autohton este Orange, care are în prezent o cotă de piață mai mare, deși în lume Vodafone deține supremația. Orange are la nivel mondial doar 56,1 milioane clienți. Orange s-a bazat în timp pe oferte flexibile și personalizate, fiind mereu apropiat de clienții săi. Atât Orange, dar și celelalte firme au început campanii promoționale pentru a-și menține cota de piață. Între Vodafone și Orange există mai multe similitudini, deoarece și acesta a rebranduit Dialog în urmă cu câțiva ani și a obținut ce își propune acum Vodafone. Competitivitatea pe piața telefoniei mobile crește în urma acestei concurențe și se vor dezvolta noi servicii și produse, principalul beneficiar fiind în cele din urmă clientul.

Vodafone-România nu va ajunge lider decât dacă va veni cu o ofertă adaptată diferitelor segmente de consumatori și dorințelor acestora. Conducerea companiei se bazează pe inovații, pe servicii de calitate, pe terminale și pe o rețea de distribuție mai bună decât a celorlalți operatori de telefonie mobilă. Momentan sunt lideri privind serviciile 3G, lucru foarte important deoarece 3G este tehnologia viitorului, care implică costuri mai mici și o viteză de utilizare mai mare decât 2G.

Prin acest serviciu clienții vor plăti mai puțin pentru mai multă calitate, pentru mp3-uri, conectare la internet sau mai multe minute, toate încorporate într-un simplu telefon mobil.

În prezent Vodafone lucrează la câteva pachete deja cunoscute foarte bine pe piața internațională. Ei oferă diverse pachete adaptate din vechiul brand precum: Vodafone Standard/Ward/Numere favorite/Ore favorite, abonamente pentru studenți. Primul pachet introdus în România care vine de la compania-mama este Vodafone Family, o ofertă de abonamente pentru familii care include 200 sau 500 de minute gratuite, iar factura este unică pentru toți membrii. În scurt timp vor fi lansate Vodafone Passport și Vodafone Simply. Serviciul Passport presupune posibilitatea de a apela în condiții de roaming la aceleași tarife precum cele din țară. Vodafone Simply, așa cum îi spune și numele se adresează unui segment țintă, de exemplu persoanelor mai în vârstă, care vor termina doar pentru a iniția apeluri, ecrane mai mari, fără cameră video sau mp3. Procesul de rebranding a pus un accent deosebit pe Vodafone Live, încă nelansat. Connex Play, portalul de 3G existent va fi înlocuit de acesta. Vodafone Live înseamnă o combinație de informație și divertisment (infotainment) prin care utilizatorul își poate alege o gamă diversificată de servicii de la știri, presă, bursă sau sport. În aprilie 2006 au fost retrase serviciile Web2SMS, Album MMA și SMS ca urmare a acestui proces de restructurare.

Nu se cunoaște încă evoluția Vodafone în România pentru 2006, dar rezultatele financiare înregistrate de dual-brandul Connex/Vodafone la sfârșitul anului 2005 îi fac pe cei aflați la conducerea companiei să se aștepte la o evoluție pozitivă. La finele trimestrului încheiat la 31 decembrie 2005 numărul clienților s-a mărit cu 602.832, ajungând la 6.131.839, adică o creștere semnificativă de 25% față de 2004. Numărul utilizatorilor pe bază de abonament în total a înregistrat și el un salt de la 34% la 36%. Numărul celor doritori de 3G a fost atunci de 97.322, fapt care arată că românii se adaptează cu ușurință schimbărilor și tehnologiei avansate. Rezultatele pozitive s-au datorat mediului economic bun din țara noastră, creșterii economice de ansamblu, scăderii inflației care au dus la creșterea venitului pe cap de locuitor cu 10% în acest trimestru, ajungând la 15,4 dolari/locuitor față de 14 cât era în 2004. Încasările ridicate au fost explicate de unii prin faptul că sunt utilizate tarife ridicate și incorecte, dar, tot odată studiile arată că în România atât prețul unui minut telefonic, al unui SMS, dar și rata de interconectare sunt mai mici decât în țările din Vestul Europei, deși beneficiem de aceleași servicii de calitate. Au fost adoptate reglementări de organisme acreditate, dar barierele excesive nu sunt benefice deoarece firma nu ar mai avea profit și astfel nu și-ar justifica investiția, ar scădea eficiența și calitatea serviciilor la prețurile impuse și consumatorul ar fi astfel dezavantajat.

Vodafone este implicată și în activități sociale, precum investiția de 500.000 dolari în inițiative pentru prevenirea accidentării și creșterea siguranței oamenilor pe traseele montane. În urma acordului semnat cu Asociația Națională a Salvatorilor Montani (Salvamont), compania pune la dispoziția clienților un număr unde pot afla informații despre traseele turistice și condițiile meteo. Brandul Vodafone este organizatorul și sponsorul unei serii de evenimente, precum concertul Depeche Mode care va avea loc anul acesta în iunie la București.

Din analiza realizată putem spune că investiția grupului britanic în România este pe termen lung și se bazează pe o strategie orientată către obținerea de valoare. Scopul declarat și sigur este recâștigarea poziției de lider, menținerea în preferințele românilor printr-o gamă de produse și servicii cu standarde calitative ridicate și adaptabilitate în funcție de cerințele și preferințele acestora. Este interesant de urmărit evoluția Vodafone în România atât în 2006, dar mai ales începând cu anul 2007 când țara noastră va fi membră a Uniunii Europene, când se va intensifica concurența și vor crește standardele și așteptările clienților. România a beneficiat în multe feluri de această privatizare văzută de experți ca un adevărat succes și cu un viitor de excepție.

Bibliografie

1. Anghel Ion, Iancu Aurel-Investiții străine directe în România, Editura Expert, București, 2002
2. Denuta Ioan-Investițiile străine directe în țările est și central europene, Editura Economică, București, 1998
3. Goran Cosmina-Managementul investițiilor de capital pe piața internațională. Studiu de caz al investițiilor în țara noastră, Editura ASE, București, 2005
4. Lazarjan George-Investiții de capital străin și rolul lor în trecerea către economia de piață în țări din Europa centrală și de est, Editura ASE, București, 2005
5. Munteanu Costea, Vâlsan Călin-Investiții internaționale, Editura Oscar Print, București, 1995
6. Negrițoiu Mișu-Dezvoltarea și investițiile străine directe-Salt înainte Editura Expert, București, 1996
7. John Maynard Keynes-Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor, Editura Științifică, 1970
8. Pagina de internet: www.bnro.ro
9. Pagina de internet: www.onrc.ro
10. Pagina de internet: www.stiri.rol.ro
11. Pagina de internet: www.diplomacy.ro
12. Pagina de internet: www.ingfn.ro
13. Pagina de internet: www.wall-strett.ro
14. Pagina de internet: www.sfin.ro
15. Pagina de internet: www.kennomedia.ro
16. Pagina de internet: www.mae.ro
17. Pagina de internet a Agenției de presă Mediafax: www.mediafax.ro
18. Pagina de internet a Agenției de presă Rompres: www.rompres.ro
19. Ziarul Săptămâna financiară/George Stoica-articol "Investitorii pleacă iar autoritățile fredonează aria neputinței"/20 februarie, 2006
20. Ziarul Curierul Național/Teodora Vesalca-articol "Investițiile străine în România salvate de privatizări"/10 februarie, 2006
21. Ziarul Gândul/Dan Popa-articol "Investițiile străine în ușoară creștere"/ 2 august, 2005
22. Ziarul Bani noștri-articol "Suntem ultimii la investiții străine în IMM-uri"/20 februarie, 2006
23. Ziarul Adevărul-articol "Investițiile străine în Europa au crescut cu 2%"/Arhivă-Nr. 3511/24 septembrie 2002.